

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО ЛІДЕРСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Stadnyk V.

Khmelnytsky National University

MOTIVATIONAL BASIS OF EFFECTIVE LEADERSHIP IN CONDITIONS OF DECENTRALIZATION OF POWER

Ключові слова: лідерство, мотивація, децентралізація

Keywords: leadership, motivation, decentralization

В періоди соціальних трансформацій, пов'язаних із зміною політичних устроїв чи економічних механізмів, проблема ефективного лідерства все частіше привертає до себе увагу дослідників. І нині успішність здійснюваних в Україні реформ щодо децентралізації управління і розвитку місцевого самоврядування потребує лідерів, здатних вирішувати складні завдання розбудови територій в умовах обмежених фінансових ресурсів.

Дослідженням явища лідерства, оцінкою його ролі у забезпеченні успішного трансформування економічних систем різних рівнів управління займались багато науковців. Серед авторів, що вивчали проблеми лідерства, слід назвати роботи М. Бекінгема, У.Бенніса, К.Бланшара, О. Євтихова, В. Колпакова, Р. Стогділа та ін. Розуміння лідерства як соціальної технології впливу на перебіг соціальних та економічних процесів має важливе теоретичне і практичне значення. Історично склалось, що саме лідери стають суб'єктами організаційних змін і носіями нової ментальності. Однак набагато більше прикладів того, як привабливе стратегічне бачення лідера так і не було реалізоване. І причина не лише в тому, що воно не відповідало реальним ресурсним можливостям соціально-економічної системи. Значно більше тут важила підтримка позиції лідера тими, хто втілював його стратегічні плани і наміри у життя. А вона, в свою чергу, у своїй основі має мотиваційну складову.

Звідси актуальними є питання виявлення мотиваційного підґрунтя у співпраці лідерів і послідовників і формування на цій основі ефективних механізмів управління реалізацією стратегічних планів розвитку соціально-економічних систем. Особливого значення це набуває у системі державного управління в Україні, для якої характерна значна бюрократизація, корупційність чиновників та інші негативи, які спричиняють гальмування реформ у різних сферах адміністрування соціальними та економічними процесами.

Виходячи із цього, метою даного дослідження визначено з'ясування можливостей використання здобутків теорії лідерства для проектування таких соціальних технологій, які б давали змогу зменшувати прихований опір змінам на рівні виконавчих служб органів державного управління і тим самим підвищувати ефективність реалізації стратегічних планів розвитку регіонів.

Визначаючи термін «лідерство» співвідносно суб'єкта управління розвитком, доцільно виокремити основний зміст, який вкладається у розуміння цього явища теорією управління. В. Беніс визначає лідерство як процес, за допомогою якого хтось досягає підпорядкування поведінки інших у потрібному напрямку [1]. Ефективне лідерство потребує, по-перше, стратегічного бачення у виборі шляхів розвитку певної групи (соціуму), а по-друге – вмілого керівництва для реалізації стратегічних планів.

Ключовою ознакою лідерства вважаються відносини домінування і підкорення, які виникають у ситуаціях зі значним рівнем невизначеності, коли членам групи складно дійти згоди у виборі напряму дій та способів досягнення бажаного результату. Можна стверджувати, що саме за цією ознакою будується нині управлінська вертикаль в нашій країні. Однак цього

недостатньо для того, щоб забезпечити ефективне лідерство, про що свідчить невдалий досвід проведення в Україні різного роду реформ.

Слід зазначити, що в багатьох дослідженнях лідерства як соціального явища науковці виокремлюють такі основні функції: інноваційну, комунікативну, світоглядну, організаторську, прогностичну, мобілізаційну, інформаційну, контролюючу [2, 3]. Проте мобілізаційну функцію доцільніше було б ідентифікувати як функцію мотивування і вона є чи не найбільш важливою у зазначеному переліку. Аналізуючи досвід успішного реформування, можна стверджувати, що лідерство як інструмент досягнення цілі або результату, опирається не на примушування, а на мотивування. Відображення впливу мотиваційного чинника для формування ефективної взаємодії всередині управлінської команди в розрізі регіонального управління можна подати схематично (рис.1).

Рисунок 1. Структура мотиваційного процесу у відносинах «лідер-послідовники» в контексті управління розвитком регіонів

Особлива роль регіональних лідерів полягає в тому, щоб, відштовхуючись від пріоритетів соціально-економічної політики держави та особливостей регіону, сформулювати стратегію його розвитку, яка б відповідала суспільним потребам, і забезпечити її реалізацію. Актуалізація його особистих мотивів не має відбуватися врозріз цих потреб. Забезпечення такої відповідності досягається через розвиток інституційного середовища, формальні складові якого мають створювати регулятивне поле поведінки усіх учасників ринкових відносин, тим самим спрямовуючи у потрібне русло і розвиток неформальної складової. Мотиваційний процес у структурі виконавчих служб буде ефективним, якщо буде забезпечено валентність організаційно-економічних відносин у системі «лідер-послідовник». Саме така валентність може стати гарним фундаментом для формування системи організаційних цінностей, що відповідають стратегічному баченню лідера і завданням розвитку території.

Література:

1. Bennis W. Leadership Theory and Administrative Behavior: The Iron lens of Authority / W. Bennis // Administrative Science Quarterly. 1959. № 4. P. 67-92.
2. Бланшар К. Лідерство: к вершинам успеха, путь к созданию высокоэффективных организаций / К. Бланшар. СПб.: Питер, 2008. 368 с.
3. Носова Н.С. Феномен лидерства: первый среди равных / Н.С. Носова, Р.В. Осокин. М.: Гросс Медиа, 2008. 196 с.